

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลลิ่งชัน
อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

Factors Affecting to Out of Season Durian Production According to Standards of Good Agricultural Practices by
Farmers in Taling Chan Sub-district, Thasala District, Nakhon Si Thammarat Province

ชานน ฤทธิเดช (Chanon Rittidach)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)²

สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sanserm)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 3) ความคิดเห็น และความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบสำรวจ ประชากร คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูในตำบลลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2565 จำนวน 1,092 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้มีขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 174 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติพรรณนา ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.7 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 8.09 ปี จ้างแรงงานประจำเฉลี่ย 1.41 คน 2) พันธุ์ที่ปลูกคือ หมอนทอง มีระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู และมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูอยู่ในระดับมาก แหล่งความรู้สื่อออนไลน์ ในระดับมาก รองลงมาคือสื่อบุคคล การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของการผลิตทุเรียนนอกฤดู คือ แหล่งน้ำสะอาดไม่มีการปนเปื้อนสิ่งอันตราย รองลงมาคืออุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายสะอาด ปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผล ต่อความปลอดภัยในการบริโภค 3) มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็น การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตมากขึ้น และผลผลิตมีความคุ้มค่ากับการลงทุน และความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการด้านความรู้มากที่สุด รองลงมาคือด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่าง ๆ 4) ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีผลเชิงบวกที่นัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ระดับการศึกษา มีผลเชิงบวกที่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและมีผลเชิงลบได้แก่ แรงงานจ้างประจำ 5) ปัญหาในการปลูกทุเรียนนอกฤดูอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็น ปัญหาด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือด้านการส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดูอยู่ในระดับน้อย ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นด้านวิธีการส่งเสริม รองลงมาคือด้านประเด็นให้ความรู้

คำสำคัญ การผลิตทุเรียนนอกฤดู การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทุเรียนนอกฤดู

¹ นักศึกษาหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช happyannanoom@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช tukstou@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) personal, social, and economic conditions of farmers 2) production conditions, knowledge, and knowledge resources in out of the season durian production and practices according to Good Agricultural Practices of farmers 3) opinions and needs in the extension of out of the season durian production according to Good Agricultural Practices 4) factors affecting the out of season durian production according to Good Agricultural Practices of farmers 5) problems and suggestions in the extension of out of the season durian production according to Good Agricultural Practices of farmers. The research was survey research. The population of this study was 1,092 out of season durian production farmers in Taling Chan sub-district, Thasala district, Nakhon Si Thammarat province who had registered as farmers with the department of agricultural extension in 2022. The sample size of 174 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.07 and simple random sampling method. Data were collected by using interview form and were analyzed by using descriptive statistics such as frequency distribution, percentage, mean, minimum value, maximum value, standard deviation, and multiple regression analysis. The results of the research found that 1) most of the farmers were female with the average age of 52.7 years old, completed primary school education, had the average experience in out of the season durian production of 8.09 years, and had the average hired labor of 1.41 people. 2) Durian variety was grown with Mon Thong. Farmers had the knowledge about out of season durian production at the high level. They had knowledge about Good Agricultural Practices in out of season durian production at the high level as well. The knowledge resources out of season durian production farmers through online media was at the high level. Second to that was personal media. Farmers practiced according to Good Agricultural Practices for out of season durian production on clean and non-contaminated water source. Second to that was equipment and vehicle in transporting on clean with non-contaminated dangerous substances which impacting the safety in consumption. 3) The opinions of farmers toward the extension on out of season durian production according to Good Agricultural Practices were at the high level especially on the aspect that out of season durian production according to Good Agricultural Practices generate more income from selling more products and the products worth the investment. The needs for the extension of out of season durian production according to Good Agricultural Practices showed that farmers needed the extension on out of season durian production according to good agricultural practices, overall, at the high level with the most needed on the knowledge aspect. Second to that was the extension from extension officers and other agencies. 4) Factors impacting the out of season durian production according to Good Agricultural Practices impacting the result positively at statistically significant level of 0.01 the level of education and impacting the result positively at statistically significant level of 0.05 problems of farmers in out of season durian production according to Good Agricultural Practices and impacting the result negatively at statistically significant level of 0.05 were such as permanent hired labor number. 5) Problems in the out of season durian production were at the moderate level especially on the issue of out of the season durian production according to Good Agricultural Practices at the low level. Second to that was the extension on out of the season durian production which was at the low level. Related suggestion were at the high level especially on the aspect of extension method. Second to that was on the aspect of knowledge.

Keywords: Out of the season durian production, Good Agricultural Practice, Out of the season durian

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการส่งออกทุเรียนของไทยได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้านหนึ่งเป็นผลจากการขยายตัวของอุปสงค์การบริโภคทุเรียนในตลาดการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะจากตลาดการนำเข้าของจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ส่งผลต่อการปรับตัวของราคาทุเรียนทั้งในตลาดส่งออกและตลาดภายในประเทศ ราคาที่ปรับตัวสูงขึ้นได้สร้างแรงจูงใจต่อการขยายพื้นที่การเพาะปลูกและผลผลิตทั้งในประเทศไทยและในแหล่งผลิตทุเรียนดั้งเดิม (สมพร อิศวิลานนท์, 2562)

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีการผลิตทุเรียนเป็นอันดับ 5 ของประเทศ มีผลผลิต 58,693 ตัน ในปี 2565 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) และจากสถิติปริมาณการผลิตที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทุเรียนนอกฤดู ของประเทศไทย ซึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีแหล่งผลิตที่สำคัญ คือ อำเภอท่าศาลา อำเภอบนพิทา และอำเภอสิชล ซึ่งผลิตทุเรียนนอกฤดูได้ 19,027 16,916 10,659 ตัน ตามลำดับ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565) และเนื่องจากการผลิตทุเรียนตามฤดูกาลปกติซึ่งผลผลิตทุเรียนจะออกสู่ตลาดในช่วงเดือน มิถุนายน- สิงหาคม ของทุกปี จะมีผลผลิตออกสู่ตลาดในปริมาณมาก จะทำให้ราคาขายค่อนข้างต่ำ แต่ถ้าหากเกษตรกรเลื่อนระยะเวลาการผลิตทุเรียนให้ออกสู่ตลาดช้ากว่าฤดูกาลปกติ เช่นผลผลิตทุเรียนออกสู่ตลาดในช่วง ธันวาคม - มีนาคม จะทำให้ผลผลิตทุเรียนมีราคาสูงขึ้น เนื่องจากผลผลิตทุเรียนนอกฤดูจะเน้นเป็นการส่งออกสู่ประเทศจีน ซึ่งขั้นตอนการส่งออกไปยังประเทศจีน จะต้องมีการดำเนินการขออนุญาตก่อนนำเข้า ทุเรียนสดจากประเทศไทยได้รับอนุญาตจากสำนักควบคุมคุณภาพและตรวจสอบกักกันโรคแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และเกษตรกรจะต้องมีการขออนุญาตมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ซึ่งเป็นมาตรฐานเริ่มต้นในการทำการเกษตร ซึ่งจะทำให้ได้ทุเรียนที่ปลอดภัยจากศัตรูพืชและมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด (นุชนาฏ ภักดี, 2563) อีกทั้งการผลิตทุเรียนนอกฤดูนั้นยังมีขั้นตอนที่ซับซ้อนเนื่องจากการบังคับให้ทุเรียนมีการออกดอกล่าช้ากว่ากำหนด จึงต้องมีการใช้สารเคมีเป็นตัวช่วยซึ่งอาจจะทำให้เกษตรกรหลายรายที่เพิ่งหันมาผลิตทุเรียนนอกฤดูยังขาดความเข้าใจในการผลิต รวมถึงการผลิตทุเรียนให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่ประเทศจีนกำหนด

พื้นที่ตำบลลิ้นช้างซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกทุเรียนนอกฤดูมากเป็นอันดับ 1 ในอำเภอท่าศาลา และเกษตรกรในพื้นที่ต่างมีประสบการณ์ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูมาเป็นเวลานาน จึงทำให้พื้นที่ตำบลลิ้นช้างนั้นกลายเป็นพื้นที่ผลิตทุเรียนนอกฤดูที่สำคัญของอำเภอท่าศาลา และจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่มีการปลูกทุเรียนนอกฤดูกันมานานนั้นทำให้ เกษตรกรหลายท่านยังขาดความเข้าใจถึงมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของพืชอาหาร(GAP) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ไทยได้ใช้ในการทำการค้าเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีน ในปัจจุบันนั้นเกษตรกรจะต้องมีการขอรับรองแหล่งผลิต GAP พืช และจะต้องมีการปฏิบัติตามข้อกำหนด 8 ประการ ถึงจะสามารถขายให้กับพ่อค้าได้แต่ยังมีเกษตรกรอีกหลายรายที่ยังไม่มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว และยังขาดความเข้าใจในการปฏิบัติฯ จึงทำให้ไม่สามารถขายผลผลิตได้ และนอกจากนี้ยังทำให้เกษตรกรถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางที่อ้างถึงการไม่มีรับรองมาตรฐานดังกล่าว จนทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก

จากความสำคัญและปัญหาของการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรในตำบลลิ้นช้าง ดังกล่าวนั้น จึงควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพื่อให้ได้ทุเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งจะมีผลต่อราคาของผลผลิตที่จะสูงขึ้นตามไปด้วย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็น และความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ตำบลลิ้นช้าง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ
 - อายุ
 - ระดับการศึกษา
 - จำนวนพื้นที่ปลูก
 - รายได้ในภาคการเกษตร ปี 2566
 - ต้นทุนการผลิต ปี 2566
 - จำนวนแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือน
 - จำนวนแรงงานจ้างประจำ
 - ปริมาณผลผลิต
2. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร
3. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
4. แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู
5. ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
6. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี
7. ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตัวแปรตาม

การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1. น้ำ
2. พื้นที่ปลูก
3. วัตถุดิบทรายทางการเกษตร
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกและเก็บรักษา
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล
8. บันทึกข้อมูลและการตรวจสอบ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ประชากรที่ศึกษาคือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูในตำบลลิ้นช้าง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2565 จำนวน 1,163 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของสูตรทาร์ยามานะ ที่ความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้จำนวน 174 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

สภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (3) ความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับและ การผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (4) ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทดสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (IOC) เท่ากับ 0.94 และทำการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach) มีค่าระหว่าง 0.807 - 0.842 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 61.1 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 33.9 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.7 มีสถานภาพการสมรส ร้อยละ 59.9 สมรส ร้อยละ 28.2 มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.71 คน และมีจำนวนสมาชิกภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.55 คน

2) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 63.2 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร ร้อยละ 89.7 เกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 8.09 ปี และมีพื้นที่ในการปลูกทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 11.64 ไร่

3) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.03 คน แรงงานจ้างประจำเฉลี่ย 1.41 คน มีรายได้ภาคการเกษตรในปี 2566 เฉลี่ย 1,205,202.31 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตรในปี 2566 เฉลี่ย 17,956.66 บาท มีการใช้แหล่งเงินทุนจากทุนส่วนตัวในการผลิตทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 72.8 และร้อยละ 75.3 ไม่มีภาระหนี้สินในภาคการเกษตร

2. สภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

2.1 สภาพการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดิน พบว่า สภาพพื้นดินก่อนปลูกทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 95.4 เป็นพื้นที่พืชไร่ ลักษณะดิน ร้อยละ 93.1 เป็นดินร่วน ร้อยละ 62.1 มีการปรับปรุงบำรุงดินก่อนปลูก

2) การปลูกและการดูแลรักษา พบว่า ประเภทของต้นพันธุ์ที่ปลูก ร้อยละ 75.3 ใช้ต้นพันธุ์แบบเพาะเมล็ด ร้อยละ 69.5 ใช้แหล่งพันธุ์ทุเรียนนอกฤดูจากร้านค้าเกษตร ร้อยละ 100.0 ใช้พันธุ์ทุเรียนหมอนทอง ร้อยละ 77.6 ใช้แหล่งน้ำจากน้ำบาดาล มีการใส่ปุ๋ยคอกรองพื้นก่อนปลูกทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 57.5 ร้อยละ 92 มีการใส่ปุ๋ยเคมีในช่วงอื่นๆ ร้อยละ 82.8 พบว่าเพลิงไฟในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู และร้อยละ 73.6 พบโรครากเน่าโคนเน่าในพื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู

3) ผลผลิตและรายได้ พบว่า ร้อยละ 62.6 มีการจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวทุเรียนนอกฤดู มีต้นทุนการผลิตทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 41,408.05 บาท/ไร่ มีปริมาณผลผลิตของทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 1,209.77 กิโลกรัม/ไร่ และมีลักษณะการจำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 94.3 เป็นแบบคัดไซส์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

4) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดู จำนวน 10 ข้อ คิดเป็น 10 คะแนน พบว่า ในภาพรวม ร้อยละ 59.8 มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูอยู่ในระดับมาก โดยตอบ ถูกระหว่าง 7-8 ข้อ โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เปลือกไฟทำลายส่วนต่างๆ ของพืช คือ ยอดอ่อน ตา ใบ ดอก (ร้อยละ 97.7) รองลงมา พื้นที่ปลูกทุเรียนนอกฤดู ควรเป็นพื้นที่ไม่มีน้ำท่วมขังหน้าดินลึกและระดับน้ำใต้ดินตื้นลึก (ร้อยละ 97.1) ทุเรียนนอกฤดูเจริญเติบโตได้ดีที่สุดในดินเหนียวปนทราย หรือดินร่วนปนเหนียว ที่ระบายน้ำได้ดี (ร้อยละ 93.7) ตามลำดับ

5) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู จากการวัดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 19 ข้อ คิดเป็น 19 คะแนน พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรร้อยละ 66.7 มีความรู้ในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก โดยตอบถูกระหว่าง 13-16 ข้อ โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร (ร้อยละ 97.7) รองลงมา มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำ อ่างล้างมือ (ร้อยละ 96.6) และน้ำที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 94.8) ตามลำดับ

6) แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ทั้งที่เป็น สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และ สื่อออนไลน์ ภาพรวมทั้งหมด อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50) โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่าได้รับจากสื่อ ออนไลน์ มากที่สุด รองลงมา คือ สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม และสื่อสารมวลชน ตามลำดับ

7) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีพบว่า ประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ แหล่งน้ำสะอาดไม่มีการปนเปื้อนของวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย (ร้อยละ 99.4) รองลงมา อุปกรณ์และพาหนะในการขนย้ายต้องสะอาดปราศจากการปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผล ต่อความปลอดภัยในการบริโภค (ร้อยละ 98.9) และเก็บเกี่ยวผลผลิตในระยะเวลาที่เหมาะสมตามแผนควบคุมการผลิต (ร้อยละ 98.3) ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลผลิต หรือแหล่งที่นำผลผลิตในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย (ร้อยละ 78.7) รองลงมา บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ข้อมูลการขยายผลผลิตรวมถึงการปฏิบัติในทุกขั้นตอนและ มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลผลิตเกิดการปนเปื้อนจากผู้สัมผัสกับผลผลิตโดยตรง โดยเฉพาะในขั้นการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวสำหรับพืชที่ใช้บริโภคสด (ร้อยละ 85.1) ตามลำดับมีการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช

3. ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) เกษตรกรเห็นด้วยต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยภาพรวมทั้งหมด อยู่ในระดับมาก มี 6 ประเด็น ได้แก่ การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีจะทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตมากขึ้น และผลผลิตมีความคุ้มค่ากับการลงทุน (ค่าเฉลี่ย 4.38) การผลิตทุเรียนนอกฤดู จะได้รับการรับรองการผลิต และผลผลิตเป็นที่ยอมรับ สร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า (ค่าเฉลี่ย 4.16) การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสามารถลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตได้ (ค่าเฉลี่ย 4.11) การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานปลอดภัยจากการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ปนเปื้อนผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 4.07) การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีจะช่วยลดการใช้สารเคมี ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม และการผลิตทุเรียนนอกฤดูทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีสุขภาพแข็งแรง เพราะได้บริโภคสินค้าที่มีความปลอดภัย (ค่าเฉลี่ย 4.05)

2) เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96) ได้แก่ ด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.41) รองลงมาคือด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.71) และสุดท้ายคือด้านประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.99)

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตารางที่ 1 ตารางการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการมีส่วนร่วมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Y)

n = 174

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	t	Sig.
	ถดถอย (b)		
ค่าคงที่	0.115	0.520	0.604
X ₁ = อายุ (ปี)	0.001	1.871	0.063
X ₂ = ระดับการศึกษา	0.013	3.051	0.003**
X ₃ = จำนวนพื้นที่ปลูก	0.000	-0.277	0.782
X ₄ = รายได้ในภาคการเกษตร ปี2566 (บาท)	-7.527E-9	-1.544	0.125
X ₅ = จำนวนแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือน (คน)	0.001	0.290	0.772
X ₆ = จำนวนแรงงานจ้างประจำ (คน)	-4.218E-6	-0.417	0.041*
X ₇ = ปริมาณผลผลิต (กิโลกรัม)	-0.010	-0.368	0.678
X ₈ = แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู (แหล่ง)	0.065	1.955	0.714
X ₉ = ความต้องการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0.087	2.378	0.052
X ₁₀ = ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0.215	1.882	0.019*
X ₁₁ = ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร	0.018	0.633	0.062
X ₁₂ = ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร	0.012	2.057	0.431
X ₁₃ = ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	-0.040	-0.790	0.528
R ² = 0.210 SEE = 0.069 F = 3.240 Sig. of F = 0.000			

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจากตัวแปรอิสระ 13 ตัวแปร มี 2 ตัวแปรที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนแรงงานจ้างประจำ ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มี 1 ตัวแปรที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือระดับการศึกษา โดยมีอำนาจพยากรณ์ประมาณร้อยละ 21.0 ($R^2 = 0.210$) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SEE) เท่ากับ 0.069 สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.115 + 0.013X_2 - 4.218E-6X_6 + 0.215X_{10}$$

สรุปผลการวิเคราะห์ พบว่า ในค่าตัวแปรอิสระ 13 ตัวแปร มี 2 ตัวแปรที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จำนวนแรงงานจ้างประจำ และ ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มี 1 ตัวแปรที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ระดับการศึกษา

โดยมีผลทางบวก 2 ตัวแปร ได้แก่ เมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น การปฏิบัติทางการเกษตรของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเมื่อระดับของปัญหาของเกษตรกรเพิ่มขึ้น การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ส่วนผลในทางลบ 1 ตัวแปร ได้แก่ เมื่อจำนวนแรงงานจ้างประจำลดลง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แรงงานจ้างประจำอาจจะมี ความชำนาญในการผลิตทุเรียนนอกฤดู ยังไม่เพียงพอ

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

5.1 ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) ปัญหาการปลูกทุเรียนนอกฤดู เกษตรกรมีปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.90) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า ด้านการเตรียมดิน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) ด้านการเตรียมต้นพันธุ์ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.12) และด้านการจัดการในการปลูกดูแลรักษาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) ตามลำดับ

2) ปัญหาด้านการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.09) เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเด็น พบว่า ปัญหาในการผลิตทุเรียนนอกฤดู 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ปฏิบัติขาดการบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุดิบทรายรวมถึงขั้นตอนในการผลิตทุเรียนทุขั้นตอน (ค่าเฉลี่ย 4.24) รองลงมา แหล่งน้ำไม่สะอาด มีการปนเปื้อนของวัตถุดิบทราย (ค่าเฉลี่ย 1.78) และผู้ปฏิบัติขาดความรู้ที่เหมาะสมในการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขลักษณะและการใช้สารอันตรายได้ (ค่าเฉลี่ย 1.61) ตามลำดับ

3) ปัญหาด้านการส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดู เกษตรกรมีปัญหาภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.61) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็น พบว่า การได้รับการส่งเสริมของหน่วยงานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.66) และการได้รับการส่งเสริมการสนับสนุน ก็มีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.58) ด้วย

4) ปัญหาอื่นๆ เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.94) คือประเด็น ราคาผลผลิตตกต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.94)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

5.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) ข้อเสนอแนะด้านประเด็นให้ความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านข้อมูลเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรวิธีใช้ที่ถูกต้อง และการป้องกันกำจัดศัตรูอันตราย ทั้งผู้ใส่สารเคมีและสิ่งแวดล้อม รองลงมา ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านแหล่งน้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต และการตรวจสอบคุณภาพน้ำ ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านพื้นที่ปลูก สภาพแวดล้อมของแปลง การวางแผนปลูก และการวิเคราะห์สารปนเปื้อนในดิน ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต ควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลและควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล ตามลำดับ

2) ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าด้านวิธีการส่งเสริม และ ช่องทางการรับข่าวสารความรู้ ซึ่งอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ประเด็น

การอภิปรายผล

1. สภาพส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 61.1 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 52.7 ปี ระดับการศึกษาร้อยละ 28.2 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีจำนวนครัวเรือนภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 3.71 คน ซึ่งสอดคล้องกับกฤษฎะ จันทะนารักษ์(2564, น. 57) ศึกษาการผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตามมาตรฐานการส่งออกของเกษตรกรแปลงใหญ่ทุเรียนอำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และไม่สอดคล้องกับ ขวาร์รัตน์ พรหมศิลา (2562, น. 50) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรในจังหวัดชุมพรเป็นเพศชายและมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และไม่สอดคล้องกับ สุรชาติพิทย์ คำเกิด (2562, น. 47) ศึกษาการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เกษตรกรทำสวนทุเรียนในตำบลคูยายหมีที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 2 คน

2) สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู ร้อยละ 89.7 ประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรมมากที่สุด และมีประสบการณ์ในการปลูก เฉลี่ย 8.09 ปี พื้นที่ปลูกเฉลี่ย 11.64 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย (2561, น. 73) พบว่า เกษตรกรมีอาชีพเกษตรกรปลูกทุเรียน และมีพื้นที่ปลูกทุเรียนทั้งหมด 7-9 ไร่ และสอดคล้องกับ กฤษฎะ จันทะนารักษ์ (2564, น. 40) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนเฉลี่ย 9.23 ปี

3) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู มีจำนวนแรงงานภายในครัวเรือนเฉลี่ย 3.71 คน รายได้ภาคการเกษตรในปี 2566 เฉลี่ย 1,205,202.31 บาท ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษฎะ จันทะนารักษ์ (2564, น. 42) พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีในพื้นที่เกษตรแปลงใหญ่เฉลี่ยจำนวน 3.57 คนและ มีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 3,868,492.25 บาท

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

2. สภาพการผลิต ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูและการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) สภาพการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ลักษณะพื้นที่ปลูกและการเตรียมดิน ผลการศึกษา พบว่า สภาพพื้นที่ดินเดิมก่อนปลูกทุเรียน ร้อยละ 95.4 เป็นพื้นที่พีซีไร่ ลักษณะดิน 93.1 เป็นดินร่วน และมีการทำร่องน้ำรอบแปลงหรือบ่อน้ำภายในแปลง ซึ่งสอดคล้อง สุรชาติพิทย์ คำเกิด (2562, น. 69) พบว่า มีดินปลูกแบบดินร่วน และไม่สอดคล้องกับ สราวุธ ชลหาญ (2563, น. 62) พบว่า เกษตรกรมีแหล่งน้ำที่ใช้จากน้ำฝน การปลูกและการดูแลรักษา ผลการศึกษา พบว่า ประเภทของต้นพันธุ์ที่ปลูก ร้อยละ 75.3 ใช้ต้นพันธุ์แบบเสียบเพาะจากเมล็ด แหล่งพันธุ์ทุเรียนนอกฤดูที่ใช้ร้อยละ 69.5 ซื้อจากร้านค้าเกษตร พันธุ์ที่ปลูกร้อยละ 100 พันธุ์ทุเรียนหมอนทอง มีการใส่ปุ๋ยเคมีร้อยละ 92 พบเพลี้ย ซึ่งเป็นศัตรูพืชในพื้นที่ปลูกร้อยละ 82.8 และพบโรครากเน่าโคนเน่า ร้อยละ 73.6 ซึ่งสอดคล้องกับ สราวุธ ชลหาญ (2563, น. 86) พบว่า เกษตรกรใช้ต้นพันธุ์จากการเพาะด้วยเมล็ด และสอดคล้องกับ สุรชาติพิทย์ คำเกิด (2562, น. 70) พบว่า เกษตรกรใช้พันธุ์หมอนทอง และซื้อจากรายขายพันธุ์ไม้ดอกชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรถึงแม้ว่าจะมีการใช้ต้นพันธุ์แบบเพาะจากเมล็ดซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมืองที่มีความทนทานจากโรคหลังจากนั้น 2 ปีจึงเสียบยอดด้วยพันธุ์หมอนทอง เพราะวิธีนี้ทำให้ทุเรียนนอกฤดูมีความทนทานต่อโรคมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรก็ยังคงมีการพบแมลงศัตรูพืช และโรคพืชซึ่งเป็นปัจจัยจากสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น การใช้พันธุ์ที่ไม่ปลอดภัยจากร้านค้าเกษตรหรืออาจจะเป็นปัจจัยจากสภาพอากาศและภูมิประเทศ ผลผลิตและรายได้ ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรใช้ต้นทุนในการผลิตทุเรียนนอกฤดู เฉลี่ย 41,408.05 บาท มีปริมาณผลผลิตของทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ย 1,604.02 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งไม่สอดคล้อง กับ วนิดา เจริญทอง (2560, น. 61) ที่พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ในการผลิตทุเรียน 16,613.28 บาทและมีผลผลิตทุเรียนระหว่าง 501-1,000 กิโลกรัม/ไร่ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรในตำบลลิ้นช้าง นั้นได้รับผลผลิตที่ค่อนข้างสูง จากการที่ใช้ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นตามไปด้วย

2) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู มีความรู้ภาพรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาประเด็นที่ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เพลี้ยไฟทำลายส่วนต่างๆ ของพืช รองลงมา คือ พื้นที่ปลูกทุเรียนและ ทุเรียนนอกฤดูเจริญได้ดีในพื้นที่ดินเหนียว ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย (2561, น. 121) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการเก็บเกี่ยวมากที่สุด รองลงมา คือระดับความรู้แหล่งของการขาย และระดับความด้านการปลูก แต่ยังมีบางประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้ต่ำกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ อนุภูมิที่เหมาะสมที่สุดในการปลูกทุเรียนนอกฤดู แสดงให้เห็นว่า ความรู้ที่เกษตรกรมีเป็นความรู้ในด้านการปลูกและการดูแลรักษาผลผลิตเป็นอย่างมาก ทำให้เกษตรกรในพื้นที่มีความพร้อมในการผลิตทุเรียนนอกฤดูที่มีคุณภาพออกสู่ตลาด

3) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดู ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดู มีความรู้ภาพรวมในระดับมาก ตอบคำถามได้ถูกต้อง 13-16 ข้อ และประเด็นความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร รองลงมา คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอ และ น้ำที่ใช้ในการจัดการหลักการเก็บเกี่ยว ต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่า ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้อง (2564, น. 111) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง และประเด็นความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ การขนย้ายผลจากแปลงปลูกไปยังจุดคัดแยกบรรจุ จะต้องมิวัสดุรองพื้นผลผลิตเพื่อป้องกันการเกิดโรคซ้ำ รองลงมา ภาชนะบรรจุของเสียและวัตถุอันตรายทางการเกษตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

และภาชนะบรรจุผลผลิตสามารถใช้รวมกันได้ และ แยกผลผลิตด้วยคุณภาพและผลผลิตที่มีคุณภาพออกจากกันและสถานที่พัก/เก็บรักษา ผลผลิตต้องมีความสะอาดสามารถ ป้องกันการปนเปื้อนจากสารเคมี ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความสนใจด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพื่อให้การผลิตทุเรียนนอกฤดูได้มาตรฐานและมีคุณภาพเพื่อที่จะให้ผลผลิตได้ราคาที่ดี

4) แหล่งความรู้กับการผลิตทุเรียนนอกฤดู ผลการวิจัยพบว่า แหล่งความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกร มีความคิดเห็นในการรับความรู้จากแหล่งความรู้ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ สื่อออนไลน์ สื่อบุคคล และสื่อกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ สุรชาติพิทย์ คำเกิด (2562, น. 53) พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารในระดับมาก ได้แก่ จากเจ้าหน้าที่ จากปราชญ์ชาวบ้าน จากเพื่อนบ้าน จากร้านขายต้นพันธุ์ ตามลำดับ เห็นว่าเกษตรกรมีความสนใจหาความรู้จากแหล่งความรู้จากสื่อออนไลน์กันเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสะดวกและรวดเร็ว แต่ในทางกลับกันสื่อออนไลน์ก็มีทั้งคุณและโทษ คือด้วยความรวดเร็วของสื่อที่ใครก็สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว จนทำให้อาจจะการบิดเบือนข้อมูล ทั้งข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือหลอกให้เกษตรกรซื้อของจากสื่ออื่น ๆ ได้ เพราะฉะนั้นตัวเกษตรกรเองจะต้องพึงระวังและตรวจสอบข้อเท็จจริงในข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ด้วย

5) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในภาพรวมปฏิบัติตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหารอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ อาดิศร หวังกุลห่า (2564, น. 148) พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีที่กรมวิชาการกำหนด

3. ความคิดเห็นและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก มี 6 ประเด็น ได้แก่ การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตมากขึ้น และผลผลิตมีความคุ้มค่ากับการลงทุน การผลิตทุเรียนนอกฤดูจะได้รับการรับรองการผลิต และผลผลิตเป็นที่ยอมรับ สร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาสินค้า การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สามารถลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตได้ การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานปลอดภัยจากการปนเปื้อนผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจะช่วยลดการใช้สารเคมีไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม และการผลิตทุเรียนนอกฤดูทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีสุขภาพแข็งแรง เพราะได้บริโภคสินค้าที่มีความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ สุรชาติพิทย์ คำเกิด (2562, น.89) พบว่า เกษตรกรมีระดับการตัดสินใจในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือด้านกายภาพ

2) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความรู้ รองลงมาคือด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและหน่วยงานต่างๆ และสุดท้ายคือด้าน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

ประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรชาติพจน์ คำเกิด (2562, น. 124) ที่พบว่าเกษตรกรมีความต้องการในด้านศัตรูพืชมากที่สุด จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะมีระดับความรู้ในการการผลิตทุเรียนนอกฤดูอยู่ระดับมากแล้วก็ตามแต่เกษตรกรก็ยังมีความต้องการในด้านความรู้ เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นในการด้านการผลิต หรือด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีก็ตาม ต่างก็มีความรู้ใหม่ๆ เข้ามาและตัวเกษตรกรเองจะต้องศึกษาหาความรู้ในเรื่องใหม่ๆ อยู่ตลอด

3) ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า จากตัวแปรอิสระ 13 ตัวแปร มี 2 ตัวแปรที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือจำนวนแรงงานจ้างประจำ และปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และมี 1 ตัวแปรที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ระดับการศึกษา

(1) จำนวนแรงงานจ้างประจำ ซึ่งสอดคล้องกับ พิษญา สารระรักษ์ (2559) ที่พบว่า จำนวนแรงงานในการปลูกทุเรียนมีความสัมพันธ์กับด้านสภาพดินที่ปลูกทุเรียน ด้านโรคที่เกิดกับทุเรียน แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แรงงานจ้างประจำภายในแปลง เนื่องจากกิจกรรมภายในแปลงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นหากจำนวนพื้นที่ในการทำเกษตรเพิ่มขึ้นเท่าไร จำนวนแรงงานในการประกอบกิจกรรมการเกษตรในแปลงจะยิ่งเพิ่มขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะทำให้การควบคุมการปฏิบัติกิจกรรมภายในแปลงให้แรงงานมีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จะยิ่งยากขึ้น ดังนั้น เกษตรกรเจ้าของแปลงจะต้องมีการควบคุมการทำงานแรงงานอย่างใกล้ชิด รวมถึงการให้ความรู้กับแรงงานจ้างประจำภายในแปลงเป็นประจำเพื่อให้ผลผลิตของเกษตรกรได้มาตรฐานและมีคุณภาพสูงสุด

(2) ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตทุเรียนนอกฤดูในอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรมีปัญหาในด้าน การปลูกทุเรียนนอกฤดูมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สมพร ณ นคร (2559) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การผลิตทุเรียนนอกฤดูกาล ผู้ผลิตต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการพัฒนาของทุเรียนในรอบปีและต้องเข้าใจถึงอิทธิพลและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการออกดอกของพืช เช่น แสง อุณหภูมิ น้ำ ซึ่งอย่างไรก็ตามถึงแม้ว่า เกษตรกรจะพบปัญหาด้านการผลิตและการปลูกทุเรียนนอกฤดู แต่ด้วยเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูในตำบลลี้ชำนัน มีความรู้ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูส่วนใหญ่อยู่ระดับมากดังนั้น การเกิดปัญหาส่วนใหญ่เกษตรกรก็จะสามารถรับมือกับปัญหาได้ เพื่อให้การผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและผลผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรได้คุณภาพตามที่กำหนด

(3) ระดับการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูนั้นอยู่ในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ วนิตา เจริญทอง (2560) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอท่าชะงะ จังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งถือว่า เกษตรกรมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ อาจจะเป็นเพราะ จำนวนสมาชิกของครัวเรือนในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูนั้นส่วนใหญ่อยู่ที่ 1-2 คนและมีอายุ 51-60 นับว่าเป็นเกษตรกรที่ เป็นผู้สูงอายุที่ทำการเกษตร จึงอาจทำให้เกษตรกรมีระดับการศึกษาอยู่ในช่วงของ ประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่

ซึ่งจากปัจจัยเหล่านี้ ที่มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรในตำบลลี้ชำนัน อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูในพื้นที่ตำบลลี้ชำนัน ยังเป็นผู้สูงอายุ หากมีเกษตรกรรุ่นใหม่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

มีความรู้ด้านเทคโนโลยีต่างการผลิตมาใช้ภายในแปลง เพื่อเป็นการลดแรงงาน และเป็นการลดต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังเป็นการควบคุมการทำงานภายในแปลงได้ด้วยตนเอง การผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในตำบลลิ้นช้าง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งประเด็นด้านการผลิตทุเรียนนอกฤดูตามมาตรฐานการเกษตรที่ดี มีปัญหาน้อยที่สุด รองลงมา ปัญหาด้านการส่งเสริมการปลูกทุเรียนนอกฤดูและ ปัญหาด้านการปลูกทุเรียนนอกฤดู พบปัญหามากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สุชาติพิทย์ คำเกิด(2562,น. 87) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุด และไม่สอดคล้องกับ ประพันธ์ ใหม่เพย(2561, น. 125) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาดินและน้ำ ในระดับมากที่สุดส่วนในด้านการตลาด มีระดับปัญหาน้อยที่สุด ซึ่งจากภาพรวมของปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยนั้น เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตทุเรียนนอกฤดูเฉลี่ยสูงถึง 8 ปี ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการผลิตที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากอายุของการให้ผลผลิตของต้นทุเรียนอยู่ที่ประมาณ 5 ปี เพราะฉะนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่จึงเคยได้รับผลผลิตจากการผลิตทุเรียนนอกฤดูกันมาแล้ว ได้พบเจอปัญหาและใช้ความรู้และองค์ความรู้ของตนเองและคนในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ จึงทำให้เกษตรกรมีปัญหาต่างๆ อยู่ในระดับน้อย

2) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดู ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกทุเรียนนอกฤดูของเกษตรกรตำบลลิ้นช้าง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีข้อเสนอแนะมากที่สุดคือ ด้านวิธีการส่งเสริม ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติพิทย์ คำเกิด (2662,น. 80-81) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรให้ข้อมูลเทคนิคการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562,น. 78) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรลงพื้นที่ให้มากกว่านี้ จะเห็นได้ว่า เกษตรกรยังมีความต้องการด้านการส่งเสริมโดยให้ต้องการให้เจ้าหน้าที่เข้าไปส่งเสริมให้ความรู้ในพื้นที่ และให้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อให้เห็นจากตัวอย่างจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ด้านสื่อออนไลน์ และสื่อบุคคล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสื่อออนไลน์นั้นเกษตรกรอาจต้องพิจารณาถึงแหล่งที่มาของเนื้อหา และความน่าเชื่อถือของสื่อ เพื่อไม่โดนหลอกจากมิจฉาชีพ เช่นการกล่าวอ้างถึงผลิตภัณฑ์ที่เกินจริง ทำให้เกษตรกรต้องเสียต้นทุนในการผลิตโดยไม่จำเป็น หรืออาจจะทำให้ผลผลิตเสียหายอีกด้วย นอกจากนั้นแล้วเกษตรกรควรเข้าถึงแหล่งความรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น สื่อกลุ่ม คือการประชุม ฝึกอบรม และการศึกษาดูงานเพื่อเป็นการได้แลกเปลี่ยนแนวคิดหรือได้เห็นตัวอย่างของการผลิตทุเรียนนอกฤดูจากหลายพื้นที่ และเพื่อพัฒนาการผลิตของตนเองให้ได้คุณภาพยิ่งขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

2) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติทางการเกษตรครบทุกข้อกำหนด ซึ่งมีในหัวข้อการบันทึกข้อมูลและการตรวจสอบ ที่เกษตรกรบางรายยังไม่ปฏิบัติ เนื่องจาก เกษตรกรอาจจะยังไม่เห็นความสำคัญของการจดบันทึก ซึ่งการจดบันทึกนั้นสำคัญมาก ทั้งในด้านการตรวจสอบย้อนกลับของผู้บริโภคหรือเป็นการได้ติดตามต้นทุนของการผลิตในปีที่ผ่านมา ดังนั้นเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนนอกฤดูจึงควรมีการจดบันทึก ต้นทุนในการใช้ปุ๋ย สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช รวมถึงช่วงเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิต แหล่งรับซื้อผลผลิต ปริมาณผลผลิตในแต่ละรอบเพื่อให้มีข้อมูลสำหรับการตรวจสอบย้อนกลับหากมีการสวมสิทธิ์แอบอ้างต่างๆ

1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

1) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการการส่งเสริมมาเป็นอันดับหนึ่งโดยเฉพาะการส่งเสริมแบบเผชิญหน้าเพราะฉะนั้น สำนักงานเกษตรและเจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการเกษตรและเป็นหน่วยที่ใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุด จะต้องลงพื้นที่พร้อมทั้งหาองค์ความรู้ในการที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรได้มีความรู้ที่ทันสมัยอยู่ตลอด พร้อมทั้งจัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อให้เกษตรกรได้เห็นและลงมือปฏิบัติในพื้นที่จริง

2) หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ควรมีการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าด้อยคุณภาพ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีการปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอย่างเคร่งครัด มีการตรวจสอบการจัดจำหน่ายเพื่อให้สินค้าที่ได้คุณภาพออกนอกประเทศ

1.3 ข้อเสนอแนะต่อนโยบาย

1) จากผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนของเกษตรกรในการผลิตทุเรียนนอกฤดูสูง อันเนื่องมาจากต้นทุนของปุ๋ย และสารเคมีในการควบคุมศัตรูพืชมีราคาสูงขึ้นทุกปี ทำให้เกษตรกรต้องมีการลงทุนเพราะต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เพราะฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายการกำหนดราคาและควบคุมราคาของปุ๋ยและสารเคมีด้านการเกษตรให้มีราคาที่คงที่ และราคาถูกลงเพื่อให้เกษตรกรได้มีต้นทุนที่ลดลง ซึ่งมีผลให้ผลผลิตที่คุณภาพที่ดีขึ้นจากการดูแลที่มากขึ้นอีก

2) มีมาตรการป้องกันการสวมสิทธิ์ของใบรับรองมาตรฐานการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เนื่องจากในปัจจุบันมีการสวมสิทธิ์เกิดขึ้นจำนวนมาก ทำให้ราคาของผลผลิตตกต่ำ จากแหล่งที่ผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานเข้ามาแอบสวมสิทธิ์ในการจำหน่ายผลผลิตออกนอกประเทศ

2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง เพื่อให้ปลอดภัยต่อตัวผู้บริโภคและผู้ที่ใช้สารเคมี เนื่องปฏิกิริยาไม่ว่าการผลิตทุเรียนนอกฤดูนั้นจำเป็นต้องใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช รวมไปถึงการเร่งการเจริญของตาดอก เพื่อให้ดอกออกก่อนให้หลังฤดูกลั่น ล้วนต้องใช้สารเคมี เพราะฉะนั้นตัวเกษตรกรเองจะต้องตระหนักถึงโทษ และมลพิษที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีในปริมาณหรืออัตราการใช้ที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในอนาคต

2.2 ควรมีการศึกษาการใช้สารชีวภัณฑ์ หรือการปลูกทุเรียนนอกฤดูควบคู่กับการใช้สารเคมีที่ถูกต้องและได้ผลผลิตที่ไม่แตกต่างจากการใช้สารเคมีอย่างเดียว นอกจากการใช้สารชีวภัณฑ์จะปลอดภัยแล้วนั้น ยังเป็นการลดต้นทุนได้อีกด้วย แต่เนื่องจากในปัจจุบันการใช้สารชีวภัณฑ์ในทุเรียนนอกฤดูนั้นยังไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากผลผลิตที่ได้ยังน้อยและเกิดปัญหาการระบาดของศัตรูพืช ทำให้มีผลต่อการส่งออกและราคาของผลผลิตก็จะตกต่ำด้วย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาการใช้ชีวภัณฑ์ที่เหมาะสมหรือประสิทธิภาพในการใช้เทียบเท่าสารเคมีได้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14

The 14th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ จันทะนารักษ์. (2564). “การผลิตและความต้องการในการส่งเสริมการผลิตทุเรียนตาม มาตรฐานการส่งออกของ เกษตรกรแปลงใหญ่ ทุเรียนอำเภอเมือง จังหวัดตราด” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เกษตรและสหกรณ์ วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชฎารัตน์ พรหมศิลา. (2562). “ความต้องการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร จังหวัดชุมพร” วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสหกรณ์ วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นุชนาฏ ภักดี.(2563). คู่มือการจัดการความรู้และเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนหมอนทองและหลงลับแลเชิงพาณิชย์ เรื่อง การ ปลุกและการผลิตทุเรียนเพื่อการส่งออก. สถาบันงานการวิจัยแห่งชาติ(วช.),กรุงเทพมหานคร.
- ประพันธ์พงษ์ ใหม่เพย. (2561). “การส่งเสริมการผลิตและการตลาดทุเรียนของเกษตรกรของอำเภอลับแลจังหวัดอุตรดิตถ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสหกรณ์ วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วนิดา เจริญทอง. (2560). แนวทางการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสหกรณ์ วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เศรษฐกิจการเกษตร(2565) สถานการณ์ด้านปริมาณผลผลิตไม้ผลจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566 ชนิดไม้ผลทุเรียน สืบค้นจาก [extension://efaidnbmnibpcjpcglclefindmkaj/https://nakhonsri.doae.go.th/province/p1.pdf](https://efaidnbmnibpcjpcglclefindmkaj/https://nakhonsri.doae.go.th/province/p1.pdf)
- สมพร อิศวิลานนท์ (2563) เอกสารประกอบในเวทีเสวนา เรื่อง รวมพลังฝ่าวิกฤตทุเรียนไทย เมื่อตลาดนำเข้าจีน จัดทำโดย สถาบันคลังสมองของชาติ ร่วมกับ สำนักงานการวิจัย แห่งชาติ (วช.) วันที่ 9 มีนาคม 2563
- สมพร ณ นคร (2559). การผลิตทุเรียนนอกฤดูในจังหวัดนครศรีธรรมราช. หน่วยวิจัยไม้ผลเมืองร้อนและไม้ยืนต้น คณะ เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
- สำนักงานเกษตรอำเภอท่าศาลา. (2566). รายงานผลการปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรผ่านระบบ ทบก. และแอปพลิเคชัน DOAE Farmbookผู้ปลูกทุเรียน ปี 2565 สืบค้นจาก https://farmer.doae.go.th/ecoplant/eco_report/report_fmddfb_ap66/80/08/
- สุรชาติพย์ คำเกิด. (2562). การส่งเสริมการทาสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลคูยามี อำเภอ สนามชัยเขต จังหวัด ฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรและสหกรณ์ วิชาเอกส่งเสริมและ พัฒนากาเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช